

ȘCOALA NOUĂ

Revista pedagogică a corpului didactic primar din jud. Bihor.
Organul oficial al Revizoratului școlar din ORADEA-MARE.

Inserțiuni și reclame se publică după
tarif. Manuscrisele nu se înapoiază

Apare la 1 și 15 a lunii.

Sub conducerea unui
comitet de redacție.

Abona
Pe an
Pe 1/2 an
Redacția și Admin
Revizora

Biblioteca
Universității

Cluj

CITIND O NUVELĂ...

Intr'un ziar din capitală, am citit în zilele ace-
stea o nuvelă. Era mai mult o schiță, decât nuvelă.
Autorul nu ne importă. Ceeace ne 'nterează este sub-
iectul. Eroul povestirii era un învățător de la sat.

Tinărul dascăl, așezat de curând într'un sat de
munte din vechiul regat, se dedică cu trup și suflet
înaltei chemări de luminător al poporului, pentru care
este adânc însuflețit. Gata să'nfrunte toate piedicile
ce i'ar sta în cale, el își pune de țință să facă ispravă,
să săvârșească minuni de apostol. Sătenii, ca de obi-
ceiu nu-și prea trimiteau copii la școală. Învățătorul
îi îndeamnă, îi muștră și pe urmă prezintă tabloul ce-
lor absenți la primărie, ca să pedepsească pe părinții
îndărătnici. Primăria își face datoria și-i amendează
fără cruțare. Faptul stârnește o mare tulburare în sat.
Mai mulți țărani se adună la cărciumă și discută Ches-
tiunea cu aprindere:

— Ce vrea veneticul? Nici nu-i din satul nostru,
n'are aici nici o rădăcină, nici un neam! Și el să ne
poruncească? Să mă pedepsească el pe mine?

— Eu fac cu copilul meu ce vreau!

— Eu trebuie să mi-l trimet cu găștele — răs-
punde unul.

— Al meu are să păzească vițeei — adaugă altul.

Și sudalmele becisnicilor curg, în vreme ce pă-
harele de țuică se goleau unul după altul.

Un țăran cu ochii roșii, bulbucăți, cu privirile
întunecate, stătea deoparte în colțul mesei de cărciumă.
Stătea posac, tăcut și-și golea paharul cu o sete tot
mai aprinsă.

Era seara pe la cină. Cărciuma se umpluse de
duhoare și de fum. Tot de școală și de învățător vor-
beau. Il înjurau, pentru că silește și pe băieții mai mari
de 12 ani să meargă la învățătură, apoi pentru că le-a
făcut bibliotecă și-i duce cu deasila să cetească și
câte altele. Și amenințările se amestecau cu blestemele
și cu mirosul greu de băutură spurcată.

Țăranul, care stătuse ursuz, se scoală și pleacă
impletecindu-se de picioare, cu licăriri sălbatece în
ochi, ia drumul direct către școală. Învățătorul era

singur, stătea cu lampa aprinsă în odăi.
mai își sorta cărțile cele noi, care-i sosiseră prin
poștă pentru biblioteca populară. Le comandase din
sumulița, pe care și-a agonisit-o cruțând din modesta
sa leafă lunară. Și cum le vedea acum dinaintea sa
și le răsfoia, un zîmbet de supremă mulțumire se zug-
răvise pe tinăra lui față, încadrată de un păr negru
buciat. Și gându-i sbura la copii și la feciorii din sat,
cari au să se lumineze citindu-le cu ardoare . . .

Din reveria aceasta îl trezește un sgomot surd.
Cineva părea, că isbise ușa. Dascălul sare și deschide.
Afară erau lumini și umbre de lună palidă. În sat li-
niște de mormânt, pe uliță nici țipenie de om. În prid-
vor, clătinându-se stătea omul dela cărciumă.

— Golanule! Tu-ți bați joc de noi și de satu nost...
cine ești tu? . . . , veneticule . . .

— Ce vrei omule? — și atins de duhoarea ra-
chiului, învățătorul îl împinse ușor cu'n pas înapoi.

Atunci bețivul răcnind ca un taur, scoate repede
cuțitul dela brâu, se repede, prinde cu stânga pe das-
căl de gât și cu dreapta-l străpunge în foale . . .

Un țipăt: Vai! Ajutor! Și pierzându-și conștiința
dascălul cade scaldat în sânge. Ucigașul dispore.

Niște femei din ogrăzile vecine aud larma din-
spre școală. Dar nu se mișcă de după gard, de teamă
să nu le ducă de martore la judecată. Un țăran, care
trecea pe drum, aude și el țipătul dascălului și zărise
un om întrând în curtea școlii. Dar deși aude stri-
gătul disperat, el nu se înduioșează și fără ca să sară
în ajutorul celui care murea, își vede de drum. Peste
câteva momente învățătorul își dă sufletul. Trupul lui
tânăr rămâne palid și înțepenit pe pământ, acolo în
pridvorul școlii . . .

*

Așa se termină nuvela. Să vă spun acum pentru
ce mă ocup de ea în „Școala Nouă“ și pentru ce i-am
reprodus cuprinsul. Pentru că pe mine povestirea acea-
sta m'a lăsat nemulțumit, m'a bruscat chiar. Fondul ei
psihic, așa cum ni-l prezintă desnodământul final, eu
îl găsesc nemotivat și fals. Vreau să spun, că uciderea,

învățătorului, din punct de vedere al conflictului psihologic, o găsească absolut nejustificată. A voit autorul să creeze din învățătorul dela sat un erou tragic? Înțelegem și admitem până la un punct. Apostolul entuziast, propagandistul conștient de ținta, ce urmărește, e firesc să ajungă în conflict cu niște săteni ignoranți și analfabeți. Și înțelegem chiar ca în această ciocnire dintre reprezentantul luminei și fii întunerecului, acesta să cadă ca un martir sau ca un erou dramatic. Luptătorul cade pentruca să asigure izbânda ideii. Adevărul acesta imortalizat de Cel, care rîstignindu-se pe cruce și-a stropit cu sânge sâmburele învățătorilor sale, s'a prefăcut de mult în axiomă de credință și a trecut astfel în viață ca și în literatură. În cazul de față însă ne întrebăm: de unde provine tragicul sorții eroului? Pe cari momente psihice se întemeiază uciderea sărmanului nostru învățător? Nu cumva pe psihologia colectivă a țărânilor noastre? Dar cine ar putea susține teza, că țăranul român este atât de dușmănos față de școală și atât de barbar, încât e gata să omoare pe dascălul, care-l constrânge să-și dea copii la școală? Înțelegem tendințele de realizm în literatură, înțelegem ca autorul să caute efecte dramatice. Acesta este însă un realizm sălbatic și feroce, care merge pe socoteala gradului de civilizație al neamului și cu înjosirea reputației noastre de popor. Un astfel de realizm îl putem admite cel mult într'o povestire despre Canibali, cariucid și mănâncă pe misionarii credinței, dar nici decât într'o nuvelă din viața satelor noastre. Omorurile la țărâni noștri sunt exclusiv cazuri de pasiune, mai bine zis de patologie individuală. Țăranul nostru ucide sau din dragoste (cu gelozie) sau din răzbunare pentru pământ. Dar ca să-l omoare pe preotul său ori pe bietul dascăl pentru niște amenzi globale, asta nu s'a pomenit, pentrucă nu intră în firea și caracterul poporului nostru. Că nu-i place școala este adevărat. Că-și sustrage pruncii dela învățătură ca să-i întrebunțeze la nevoile gospodărești, că blestemă când trebuie să plătească pedepse, o știm toți. După cât m'am convins însă, în vremea din urmă, țăranul de astăzi nici pe departe nu este atât de indiferent și refractar față de școală, cum s'ar crede. Revizorii școlari de dincolo de Carpați m'au pus în mirare, când i-am auzit spunând ce sacrificii și eforturi fac săteni de pe acolo, pentruca să-și clădească școală. Iar setea, cu care reclamă și așteaptă pe învățătorul la sat, noi o cunoaștem mai bine, decât autorul nuvelii. Nu înțelegem pentruce-i face atunci o atât de crudă nedreptate țăranului nostru? Pentru ce-l introduce în literatura noastră într'o lumină atât de falsă și respingătoare? Dacă povestirea aceasta ar ajunge sub ochii unui Englez sau American, care nu ne cunoaște, pariez că în gândul lui ne-ar așeza pe aceiaș treaptă cu Zulu-kaferii. Iată pentruce spuneam, că sub aspectul psihologic subiectul nuvelei este exagerat, fiind că nu țșnește din rezorturile firei și ale caracterului popular românesc.

Iar nota falsă, dacă nu este admisă în realitate, nu poate fi nici în artă.

Fondul povestirii suferă — cum s'ar zice — de *absența psihologiei*. Mânia furioasă a unui țăran, îndobitocit de alcool, nu poate fi un motiv sufletesc acceptabil pentru uciderea unui învățător ideal. Căci atunci căderea eroului rămâne un simplu act stupid de fatalitate oarbă.

Mi-am făcut aceste câteva reflexii fugare, pentruca ele să sërvească cetitorilor acestei reviste de îndemn și învățătură. Să nu se spărie nimenea de fantome ucigașe. Ele nu există la satele noastre. Să fim numai apostoli cinstiți și să aruncăm sămânță curată. Poporul nostru este un pământ primitiv și bun.

Gh. Tulbure.

Școalele Bihorului — de azi și de mâine.

Problema care ne-a preocupat din capul locului, chestiunea care ni-a absorbit gândurile din prima zi, a fost: *cum să înzestrăm satele din Bihor cu școale?* Știim, că această primă datorie culturală a statului românesc se izbește de greutatea financiară. Știim, că materialul de zidit e scump, iar bugetul statului angajat în alte direcții. Cu toate acestea n'am pierdut nădejdea.

Am raportat, că'n Bihor avem vreo 50 de sate, în cari n'a fost școală de când e satul. Am arătat, că în zeci de sate școlile sunt slabe și ruinate. Și am cerut *20 de milioane de coroane*, ca să reparăm și să ridicăm școli. După multe solicitări am obținut *un milion și jumătate Lei*. Din suma acesta am putut în cursul anului trecut să zidim două școli nouă și să reparăm vreo 40. Lista lor o vom publica.

Un prim început s'a făcut. Opera trebuie însă continuată, pentru că nevoile sunt multe și mari. Mai mari decât ele sunt însă silințele și dorința noastră de a-le satisface.

La București am arătat dlui ministru situația școalelor din Bihor. Și am obținut promisiunea, că statul va jertfi cât mai mult posibil pentru cultura acestui județ de graniță. Reîntors acasă, am luat contact cu dl prefect de județ, care la rândul său — ca fost om de școală — mi-a pus în vedere tot sprijinul.

Bazat pe aceasta am adresat dlui prefect următorul apel oficial:

Nr. 832—922.

Domnule Prefect!

În dorința de a reorganiza și a promova mersul învățământului primar dl Ministru al Instrucțiunii Publice cu ordinul Nr. 24.463 mă invită să iau contact cu Dv. pentru a ne consfătuși și a face demersuri asupra reparărilor și clădirilor de *noui localuri de școale* primare, de cari avem neapărată nevoie în județul nostru Bihor.

În temeiul acesta și în urma înțelegerii verbale, avute cu Dv. am onoare a Vă ruga să binevoiți a-mi pune în acest scop la dispozițiune întreg concursul moral și oficial al organelor Dv. administrative.

În special Vă rog să binevoiți a da din partea prefecturii fiecărui primpretor de plasă din acest județ un ordin categoric, prin care să fie invitat a Vă înainta următoarele tablouri.

1. Un tablou despre acele comune, în cari nu există nici un fel de local pentru școală și în cari este astfel nevoie de clădirea unui *local nou*. Aici se va aminti la fiecare clădire nouă: de câte sale de clasă este nevoie, avându-se în vedere numărul copiilor obligați la școală.

2. Pelângă clădirile de școală existente să se specifice, după comune, care din ele mai este nevoie să fie *completate* cu câte una sau două sale de clasă, iarăși avându-se în vedere numărul școlărilor din sat.

3. Câte *locuințe* pentru directorul școlii mai trebuie zidite atât la localurile de școală vechi cât și la cele, cari se vor ridica din nou, acestea de asemenea specificate după comune.

4. În cari comune are nevoie edificiul școlii de anumite *reparații mai mari sau mai mici*, arătându-se amănunțit ce defecte prezintă edificiul.

Pentru înaintarea acestor tablouri Vă rog să binevoiți a da primpretorilor de plase un termen cât mai scurt de cel mult 15 zile deoarece datele acestea va trebui să le prezint Ministerului la noua conferință a Revizorilor școlari, care va fi convocată în cursul lunii Mai.

Totodată am onoare a Vă ruga dle Prefect ca din prilejul acesta să binevoiți a adresa organelor administrative din județul nostru, — unde numărul analfabeților este încă atât de orribil, — un apel călduros și un îndemn stăruitor, solicitându-i să facă prin comună *cea mai întinsă și mai conștientă propagandă* pentruca sătenii mai bogați și cu dare de mână să contribuie și ei cu cât pot și să aducă jertfe materiale cât mai însemnate pentru clădirea și repararea școlilor chemate să lumineze mintea copiilor și să alunge ignoranța și întunericul dela sate. Cu acest prilej li-se vor spune sătenilor, că Statul Românesc și Ministerul Instrucțiunii este gata să facă toate sacrificiile cu putință pentru provederea satelor din Bihor cu școli de stat. Aceste sacrificii însă fiind în interesul sătenilor, Statul este dispus să le facă mai bucuroși și în măsură mai largă acolo, unde observă, că și sătenii sunt însuflețiți și pătrunși de importanța școlii, pentru care sunt gata să contribuie și dânsi cu lucru de mână sau cu carul, să dea o parte din materialul de piatră lemn sau cărămidă, sau să facă colecte și contribuții în cereale, pentru a strânge astfel un *fond special destinat la edificarea sau repararea școlii*.

Nu ne îndoim, că apelul Dv. dle Prefect va avea ecoul cuvenit în inimile organelor subordonate și or-

dinul ce veți emite în acest scop va avea rezultatul pe care-l dorim toți pentru înaintarea școlii și propășirea culturală a populațiunii românești din acest județ de frontieră.

Din parte-mi voi lua cuvenitele măsuri și cu ajutorul organelor mele subalterne voi continua și voi desăvârși propaganda în această direcție, pe care o fac în acest colț de țară de 12 ani, prin grai viu și cu condeiu, ca un conștient factor de cultură națională și răspânditor de lumină în masele poporului dela țară.

Tablourile asupra clădirilor și reparaturilor de școală după ce le veți primi dela primpretori binevoiți a le transpune acestui Revizorat, pentruca în baza lor să putem statori cu ajutorul serviciului de poduri și șosele cheltuelile de zidire și reparatură.

Primiți dle Prefect expresiunea deosebitei noastre considerațiuni.

Oradea-Mare, la 19 Aprilie 1922.

Gh. Tulbure (ss.)

revizor școlar.

Am reprodus această adresă aici, pentruca și corpul didactic dela sate să aibă cunoștință despre demersurile făcute și să dea în acest scop tot concursul său organelor administrației.

Îndatorăm deci pe fiecare învățător să stea la dispoziția dlui primpretor de plasă și a organelor dsale din comună în chestiunea reparațiilor și a zidirilor de școală, dându-le toate datele și informațiunile, ce vor cere.

Despre alcătuirea unor anumite „comitete școlare de construcție” și despre propaganda ce vom avea de făcut între săteni — vom da cuvenitele îndrumări în numărul viitor.

Învățătorii . . . Robinzoni.

Cercetând situația de azi a învățământului primar și în special mijloacele, de cari învățătorul trebuie să se folosească la greaua sa meserie, trebuie să constatăm, că situația lui e destul de grea.

Războiul mondial a trecut și peste școală ca o furtună grozavă. Cea mai sublimă și totodată cea mai importantă instituție nu a rămas cruțată de efectele distrugătoare a acestui vifor. Zidurile școlare ruinate, gardurile rispite, mijloacele de învățământ prăpădite, bibliotecile — cele românești — arse.

Aceasta de o parte, de altă parte însăși schimbarea situației politice internaționale a făcut superflue multe din mijloacele de învățământ, cari nu mai corespund noii chemări a școlii românești, deci se impune schimbarea lor.

Cum noi eram obicinuiți, ca toate aceste să le primim de a gata dela stat, să nu ne mire, dacă unii dintre învățători se plâng zi de zi, că nu au hărți, nu au icoane, cărți șcl.

Iată pentru ce 'mi vine 'n minte povestea lui Robinzon, când mă cuget asupra acestor împrejurări.

Robinzon a rămas simbolul puterii de creațiune a omenirii. Cu atât mai mult învățătorul de azi trebuie să urmărească acest simbol, pentru că muncind însuși, dezvoltă dragostea de muncă în copiii încredințați lui. Și nu cu multă osteneală fiecare învățător trebuie să se facă un Robinzon al insulei sale, al școlii în care muncește.

Ori, munca învățătorului va fi cu atât mai ușoară decât al lui Robinzon, cu cât învățătorul are la dispoziție toate elementele de creațiune. Școala și interiorul într-adevăr este ruinată, dar pentru îndreptarea vieții ei avem tot ce ne trebuie.

Este material, este știință. Numai un lucru mai trebuie: *suflet și dragoste*. Aceste două dau puterea de muncă. Și nu este adevărat român, în primul rând adevărat dascăl acela, care nu și dă seama, că acum e supremul ceas de muncă, ceasul desăvârșirii pentru toți.

Și dacă avem suflet și dragoste, este cel mai ușor lucru să-ți construiești majoritatea mijloacelor de învățământ.

Un exemplu. La ultima inspecție m'a surprins cum un învățător la ora de Geografie își purta elevii dintr'un oraș în altul cu ajutorul ... ilustratelor. Și era surprinzător cum elevii, cu ajutorul acestor ilustrate, vedea din orașele respective, făceau comparația cu comuna natală și cu alte orașe.

Lutul, materialul care se lasă transformat după toate gusturile celui, ce-l prinde în mână poate să ne servească cu cele mai ingenioase lucruri. Corpuri la Geometrie, măsurii la socolă, figuri pentru Geografie și multe alte lucruri. — Și dacă lași copilul, ca însuși să modeleze, iată că ai introdus în școala ta munca, munca dătătoare de viață. Un rezultat al acestei munci, cel mai apropiat de viața școlară, va fi dezvoltarea dragostei de școală, de care avem atâta nevoie.

Apoi însuși exteriorul școlii lasă mult de dorit. În multe locuri doar școala este cea mai părăsită casă. Păreții demolași, ferestrele sparte, jur împrejur burueni și tufe nefolositoare. Și la toate acestea stăm cu mâinile în buzunar și așteptăm sosirea milei lui Dumnezeu în persoana inginerului, care să pregătească devizul și antemăsurătoarea, atunci când cu foarte puțină osteneală s'ar putea face totul crutând cheltuelii enorme. Numai dragoste să fie și această dragoste infiltrată și în sufletul țaranului. Înțelegerea și voia bună a lor sunt în stare a face totul, învățătorul să le câștige numai sufletul. Dacă școala a intrat în sufletul lui, își dă ultima pară pentru ea. Dl profesor Simionescu ne povestește cum biserica unui sat s'a zidit cu câte un ou pe zi.

Totul atârână dela modul cum învățătorul își lu bește însuși școala. Învățătorul care are suflet pen

tru școala sa nu așteaptă sprijinul altora, ci l caută acasă.

Nu mi se poate imputa, că nu cunosc mentalitatea, sufletul țaranului. Il cunosc prea bine și știu, că dacă ai intrat în sufletul lui, îți dă și cămașa de pe el.

Școala unui învățător adevărat va fi curată ca o rază de lumină, ca un pahar spălat. Firul de praf să nu se cuibărească în ea, paiângenul să nu și țese vâlul în unghere și cel mai mare dușman al omnirii, bacilul, microbul să se instăpânească în ea.

Nu mi s'a aprobat bugetul și n'am cu ce curăț!

Să punem de o parte prejudiciile de până aci. Dacă pun eu elevul, ca să mi curățească școala, dacă l obicinuesc, ca bucata de hârtie, pâine ori altele căzute jos să le ridice imediat, să le arunce în în coșul anume, nu l obicinuesc oare pentru curățenle pe viața întreagă?

Ori, nu pentru viață se pregătește elevul în școală? Aici să învețe copilul gospodăria de acasă.

Învățători! Dacă nu veți fi fiecare din voi un Robinzon în insula pustie a voastră, Robinzon cu suflet și cu dragoste, munca voastră va fi tristă și searbădă. Iar dacă veți fi, școala voastră va fi simbolul adevăratei munci, iar generațiile crescute de voi vor fi adevărați oameni, purtând icoana voastră în sufletul lor.

P. Coroiu.

Conferințe didactice în vechiul regat.

Ziarele aduc știrea, că în vechiul regat s'au deschis pretutindeni conferințele corpului didactic primar. Ele sunt prezidate de revizorii școlari și au fost deschise cu solemnitate în prezența prefectului și a altor autorități locale. La unele din conferințe a luat parte însuși dl ministru dr. C. Angelescu, care a parcurs cu automobilul mai multe județe și a rostit vorbiri de interes didactic și cultural. În seria disertațiilor ținute s'a discutat mai ales chestiunea *învățământului complementar*. E vorba ca cursul primar să fie complectat cu un curs complementar de 3 ani, în care elevul va fi instruit special pentru o îndrumare la meserii — după sistemul practicat în Franța.

Conferințele școlare din anul acesta, părăsind caracterul lor de altă dată, de a fi simple conferințe cu caracter didactic pedagogic, ele au luat caracterul unui congres, sau mai bine zis, al unui referendum, care avea să se pronunțe în favoarea sau defavoarea proiectului de reformă al învățământului primar, la care lucrează actualul ministru al instrucțiunii. Ele prezintă astfel un deosebit interes pentru lumea școlară.

Dl. ministru dr. C. Angelescu mulțumind corpului didactic de primirea entuziastă făcută proec-

tului d-sale de reformă a învățământului primar, a declarat că va convoca săptămâna viitoare la minister comisiunile pentru studierea rapoartelor scrise depuse de raportorii secțiunilor conferinței.

Școala primară din regat — continuă ministrul instrucțiunii — *a avut trei faze*. Una înainte de marele Haret, a doua faza lui Haret, a treia este aceasta de astăzi.

Războiul mondial care a transformat totul, a trebuit să transforme și învățământul.

Pretulindeni în Europa s'a pus în discuțiune problema învățământului primar, care este învățământul de bază și care va pregăti masele pentru viața la care reformele noului social le cheamă.

În această perioadă de d-mocratizare, școala primară, în special, trebuie să fie o școală democratică și nu o școală de privilegiu numai a claselor avute.

De aci nevoia reformei școlii primare, lărgirea activității ei și completarea învățământului primar.

Face apoi o largă expunere a reformei generale a învățământului de toate gradele, și încheind cuvântarea, face un apel la corpul didactic primar pentru realizarea reformei școlare.

*

Ar fi de dorit ca proiectul de reformă școlară să fie comunicat și revizorilor școlari din Ardeal, ca să-l poată studia din bună vreme și să-și poată spune și dânsii cuvântul!

(gh. t.)

Pregătirea morală a corpului didactic primar.

Toți omenii cu grilă de soarta neamului au simțit de mult că între marile probleme ale vieții de stat și ale vieții noastre naționale, una din cele mai urgente e problema culturii maselor. Ridicarea întregului popor la un nivel mai înalt de cultură, în înțelesul cel mai larg, e una din condițiunile fundamentale pentru existența noastră ca națiune independentă și ca stat suveran.

Din multe părți pornește acțiunea pentru această luminare a maselor populare dela site și dela orașe. Dar nădejdea cea mai mare ne-o punem toți în școală, în deosebi în școala primară. Crearea de cât mai multe școli și pregătirea repede a cât mai multor învățători e o preocupare de căpetenie a oamenilor politici și a organelor publice respective. Se constată însă că în dorința de a da țării cât mai curând învățătorii de cari are nevoie, nu ne am preocupat prea mult de condițiunile necesare pentru o serioasă pregătire a lor, ci am crezut, că e bine a înființa deodată multe școli normale și a îngrămădi și în cele nouă și în cele vechi cât mai mulți școlari, cam fără să ne uităm decă cei chemați a-i

învăța și a le face educația au însușirile indispensabile pentru această delicată misiune.

Nu-i vorba, cei mai mulți dintre membrii corpului didactic și conducătorii acestei școli au toată bunăvoința și dragostea pentru sarcina ce le e încredințată, că de asemenea au și pregătire științifică și titluri universitare. Dar, atâta nu e de ajuns.

Cu drept cuvânt stăruiește deci d profesor G. G. Antonescu, asupra necesității unei pregătiri didactice speciale a profesorilor de școli normale. Propunerile practice ce face pentru aceasta sunt binevenite și în sentimentul tuturor oamenilor de școală. Fie prin înființarea unor școli normale superioare sau a unor secțiuni pedagogice pe lângă universități fie prin întemeierea unor seminarii normale superioare, cum le proiectase d. S. Mehedintzi, *e o necesitate de Stat să se dea mijloacele unei pregătiri pedagogice serioase, viitorilor profesori de școli normale de învățători și învățătoare și să se admită la această pregătire nu numai absolvenții de școli secundare, ci și învățători, în anume condițiuni de selecțiune a elementelor capabile de cultură superioară.*

Dar nici aceasta nu e de ajuns. Pe lângă serioasa pregătire didactică a învățătorilor (care cere, prealabil, o serioasă pregătire didactică a profesorilor de școli normale) e tot atât de necesară dacă nu mai mult chiar, o *pregătire morală a lor.*

Un alt membru al corpului didactic, în notele zilnice dintr-o gazetă de seară, relevă necesitatea completării culturii intelectuale printr-o sinceră cultură morală, amintind de „mulțimea celor ce calcă în picioare legile cele mai strâns legate de conștiința morală“, deși pot avea destulă instrucțiune: „cultura intelectuală“ nu poate fi o ch-zăsie și a unei paralele dezvoltări morale. Școala trebuie să creeze caractere“ Vechi și sfinte adevăruri! Le au ținut și le țin oare în seamă totdeauna cei chemați a prezida la îndrumarea învățământului în special la școlile normale?

Pregătirea didactică a normaliștilor o fac profesorii lor; pregătirea lor morală, în viața de internat, pe lângă profesori, le-o dă mai ales directorul. Când se întâmplă că acesta să fie o adăvărată personalitate morală, cei ce ies de sub mâna lui sunt mai toți oameni unul și unul. Deși carurile de acestea au fost și sunt din fericire, destule, criteriile pentru alegerea acestor conducători de suflete nu sunt todeauna distincția sufletească, meritele didactice și pregătirea specială, ci adesea devotamentul politic sau personal, ori alte influențe cu totul străine de școală. Ce rezultate se obțin pe asemenea cale, pentru pregătirea morală a viitorilor învățători și învățătoare, au arătat o mai multe cazuri întâmplute, cari n'au fost în deajuns relevate.

Aci e una din părțile slabe ale organizării învățământului nostru. E de cea mai grabnică necesitate ca la conducerea oricărei școli, și în special

a școalelor normale, să nu poată ajunge persoane lipsite de *simț etic*. Căci, orice pregătire morală a tinerimei se face mei ales prin oamenii ce sunt puși a prezida, prin spusele, prin purtarea și prin actele lor, ani-de-a rândul la dezvoltarea și îndrumarea personalității elevilor.

Degeaba orice învățătură și orice pregătire didactică, dacă tinerii băieți sau fetițele ies din școală cu sufletul dezorientat sau slăbit moralicește chiar de către cei chemați să le fie pildă. E nevoie deci să se dea mai multă luare-aminte și condițiilor necesare pentru pregătirea morală a viitorilor învățători și învățătoare: garanții serioase pentru o bună selecțiune a directorilor și a directoarelor de școale normale precum și a celor cari îl supraveghează.

Cei cari dețin puterile publice, spune Binet, ar trebui să se gândească de asemenea că e tot așa de important, mai important poate decât preocuparea de știința materială, să vegheze la o bună îndrumare și organizare a forței morale, *căci forța morală duce lumea.*

* * *

Am reproduc acesta articol dintr'un ziar din capitală, fiindcă conține vederi foarte juste și în folosul învățământului primar.

Dați cartea în mâna țăranului din Bihor !

— Scrisoare către dascălii dela sate. —

Ne aflăm în fața unui mare fapt cultural: în fiecare comună din țară, după cum aflăm din ziare a luat ființă, ori va lua în curând, *câte un depozit pentru desfacere de cărți și reviste . . .*

Însuși Principele Moștenitor a orânduit aceasta și un întreg așezământ al Său, „*Fundația Culturală Principele Carol*“, împânzește țara cu depozite de cărți folositoare poporului.

În părăsita vatră a satelor va începe să se ațâțe vâpala culturii. E vorba cine s'o întrețe și s'o sporească? Numai voi, învățători, adevărații factori culturali cu pregătire și cădere.

Prin urmare nu vă socotiți străini de străduința acestei opere de răspândire a culturii prin cărți, chiar când cărțile nu se desfac prin voi.

Gândiți vă numai că ele trebuiesc să ajungă în mâinile consătenilor, să fie împrăștiate, citite și pătrunse. Alci este rolul și datoria voastră de povățuitori culturali și de buni Români. Căci *cartea*, nu ultiți, e o *putere*, cea mai mare *putere*. Ea duce pretutindeni cuvântul, cel care a fost la început. Și nu este nevoie să vă mai spunem ce însemnează cultura pentru un popor și cât ajută cărțile la împrăștierea și împuternicirea acestei culturi, fără de care un popor aproape nu are dreptul la viață.

Până acum, din vina atâtor lipsuri, voi ați fost

singurii deținători și împrăștiatori de cultură în sat, voi ați fost cartea vie și grăitoare; ar fi trebuit să vă faceți în zece, ca să puteți fi în zece locuri și să faceți zece lucruri de odată: să vorbiți să propovăduiți, să mângâiați, să sfătuiți, să înseninați și să înveseliți pe toți și pretutindeni, în școală, în biserică, în casele oamenilor, în ogrăzi, la horă, pe câmp cu plugarii, cu crescătorii de vite . . . Nu vă puteți duce în casa fiecărui om, nu puteți pricepe și alina nevoile și suferințele tuturor? Dar atunci trimiteți s'ujitorul credincios, care e cartea și care va vorbi pentru noi toți, cartea supusă și răbdătoare, care uitată într'un colț, așteaptă să treacă ceasurile grele până ce omul s'o deschidă și să l ceară sfat și mângăiere.

Gospodarii noștri trebuie deprinși să și deschidă sufletul măcar cărților, ei care au avut dreptate să fie bănuitori și închiși cu oamenii. Învățați i că sunt cărți ce nu mint, cărți pe care când le deschizi, dreptatea și adevărul lucesc ca soarele pe cer; deprindeți i să cetească și să gândească: dovediți le puterea cugetului lipărit și faceți-l să se folosească în toată viața lor de această mare binefacere, care este cartea. Ori unde va fi o adunare, luați cuvântul și povățuiți, faceți laude cărților bune și cetiți din cele mai alese cărți sau foi în biserică, în școală, la horă, la primărie, pe prispa caselor, pe patul sărac din bordel, în câmp la umbra carului ori lângă oia de fân. Fiți cronică vie a satului, cetind și lămurind lucrurile și faptele în tot locul și la tot pasul. Pretutindeni aduceți vorba potrivită despre cărți și scriitori, povestiți din viața noastră sau din a altor oameni cunoscuți foloasele morale și materiale ce le a adus cartea, arătați și dați din mână în mână, cărțile ce socotiți că ar interesa mai mult și pe care biblioteca satului, a școalei sau a căminului cultural vi le va împrumuta. În școală, dascălind copiii, puteți să i faceți să ducă acasă și să împărtășească și părinților lor preocupările cărții. Copiii jinduind o carte de povești vor face pe părinți să le o cumpere. În sfârșit desfășurați toată vraja unei adevărate momeli și sugestii spre a deștepta în oameni gustul celitului și al cultivării lor prin citit, călăuzind acest gust spre cărțile bune. Și asta zi de zi, an de an, până ce se vor ridica noile generații crescute dela țâță cu dragul și nevoia cărții or.

Gândiți-vă, pentru cine faceți această muncă? Pentru tot poporul românesc „care vă stă înainte“ și pe care vremurile ni l'au apucat nu încă îndeajuns de cultivat. E *dîmineață mare în lume*, dar noi ne *frecăm la ochi*, buimăciți încă de somnul neștiinței și al credințelor greșite. Și acum când ne vin într'ajutor cărțile, unul din mijloacele cele mai puternice de luminare, nu trebuie prăpădit nici un prilej și nici un chip de a le ajuta să și ajungă scopul, făcându le să pătrundă în popor.

Suntem încredințați, că o pârghie mai puternică

decât sufletul vostru pentru ridicarea poporului nu se găsește, fiindcă pentru aceasta trăiți în mijlocul lui ca învățători. Ajuțați cu toate puterile opera de cultură națională prin carte, ce s'a pus la cale de către Alteța Sa Regală care-și începe ucenicia de Rege, ca dascăl cultural la fel și în rând cu voi. El a priceput că odată strămutată cultura în popor, se va strămuta în locul ei adevărat, axa însăși a istoriei lui

Învățători! Dați de citit în mâna țăranilor noștri din Bihor și fiți dascălii adevărați ai lui, ca să vă binecuvinte generațiunile. ce vor veni!

Cărți potrivite pentru Biblioteca Învățătorului.

Pedagogie

Cum își învață Gertruda copiii de Pestalozzi	Ed. Casei Școalelor
Emil de Rousseau	" " "
Câteva idei asupra educației (2 vol.)	" " "
Despre educație de Spencer?	Bibl. pentru toți
Pedagogia de Kant	" " "

Religie și istorie bisericească

Biblia	Ed. Sf. Sinod
Liturgica de Ec. St. Călinescu	" Casei Școalelor
Istoria bisericii române (2 vol.) de N. Iorga	" " "
Istoria bisericească de Mihăilescu	" " "
Istoria bisericii române din Bucovina de I. Nistor	" " "

Cultură Socială

Leonard și Gertruda de Pestalozzi	Ed. Casei Școalelor
Către noua generație de S. Mehedinți	" " "
Altă creștere de S. Mehedinți	" " "
Eroii de Th. Carlyle	" " "
Aspecte de civilizația engleză de I. Botez	" " "

Literatură (proză)

Proză de C. Negruzi	Ed. Minerva
Proză de V. Alexandri	" "
Opere complete de A. Odobescu	" "
Opere complete de I. Ghika	" "
Opere complete de I. Creangă	" "

Literatură (poezii)

Poezii de Gr. Alexandrescu	Ed. Minerva
Poezii de V. Alexandri	" "
Poezii de M. Eminescu	" "
Poezii de A. Văluță (ed. comp.)	Socec
Balade și Idile de Coșbuc	" "

Teatru

Teatru de Alexandri	Ed. Minerva
Teatru de I. Caragiale	" "
Vlaică Vodă de Davila	Bibl. pentru toți
Apus de Soare de Delavrancea	Ed. Socec
Viforul de Delavrancea	" "

Istorie literară și critică

Istoria literaturii române de G. Adamescu	Bibl. pentru toți
Critice de Titu Maiorescu (opera întreagă)	Ed. Minerva
Gr. Alexandrescu de E. Lovinescu	" "
C. Negruzi de E. Lovinescu	" "
Brătescu-Volnești de G. Ibrăileanu	Bibl. Căminul

Istorie

Istoria Românilor de N. Iorga	Ed. Suru
Din trecutul nostru de A. Vlașă	Socec
Ștefan cel mare de N. Iorga	" Minerva
Istoria românilor sub Mihai Viteazul de Băcescu	" "
Viața femeilor în trecutul românesc de N. Iorga	" Neamul Românesc

PARTEA OFICIALĂ.

I.

Nr. 895—1922.

Circular

către toți învățătorii de toate categoriile din județul Bihor.

Învățătorii sunt somați să înainteze aici cel mult până la 15 Mai 1922 următoarele date statistice separat fiecare.

1. Numărul copiilor obligați la școală: a) dela 6—12 ani băieți-fete separat, b) dela 13—15 ani băieți-fete separat c) total.

2. Numărul copiilor înscriși la școală până la 31 Decembrie 1921: a) dela 6—12 ani băieți-fete separat, b) 13—15 ani băieți-fete separat.

Amândouă aceste tablouri statistice se vor specifica și după confesiune și naționalitate.

În contra celor neglijenți vom proceda riguros.

Pentru viitor aceste date statistice se vor înainta până la 15 Ianuarie a fiecărui an.

Oradea-Mare, la 26 Aprilie 1922.

II.

896—1922.

Se aduce la cunoștința eforiilor și a direcțiunilor școlilor primare din județul Bihor, că termenul examenilor finale nu se va putea fixa înainte de 15 Iunie n. a. c. Cazurile excepționale se vor putea admite numai din partea Revizoratului și numai din cauze motivate.

Revizoratul școlar.

